

PIHTIPUTAAN KUNTA

Asematien ympäristön asemakaavan muutos

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

päivitetty 25.11.2025

SISÄLLYS

1	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma	3
2	Kaavajärjestelmä.....	3
3	Perustiedot kaavahankkeesta	4
3.1	Nimi	4
3.2	Kaavamuutosalueen sijainti	4
4	Asemakaavan muutoksen tarve	5
5	Asemakaavan tavoitteet.....	6
6	Lähtökohdat	7
6.1	Suunnittelualueen nykytila ja kehitysvaiheita	7
6.2	Kaavoitustilanne	9
6.2.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	9
6.2.2	Maakuntakaava	11
6.2.3	Yleiskaava.....	16
6.2.4	Asemakaava	17
6.3	Muut suunnitelmat	18
6.3.1	Valtatien 4 parantaminen välillä Äänekoski-Pihtipudas	18
7	Maanomistus ja hallinta	19
8	Laadittavat vaihtoehdot.....	19
9	Selvitykset ja suunnitelmat	20
10	Kaavan vaikutukset.....	20
11	Osalliset.....	21
12	Viranomaisyhteistyö	21
13	Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt	22
14	Tiedottaminen	23
15	Yhteystiedot.....	23

Kannen kuva: Asematien ympäristöä ilmakuvassa vuonna 2017 pohjoisen suunnasta nähtynä.

1 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Alueidenkäyttölain 63 §:n mukaan tulee kaavoitustyöhön sisällyttää kaavan laajuuteen ja sisältöön nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) sisältää perustiedot kaavahankkeesta ja sen valmisteluprosessista niin, että osalliset voivat arvioida kaavan merkitystä ja tarvetta osallistua sen valmisteluun.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa (OAS) täydennetään suunnittelun edetessä tarpeen mukaan, ja se on nähtävillä kunnanvirastossa asemakaavan valmistelun ajan.

2 Kaavajärjestelmä

Kaavan sisältö tarkentuu kuvan 1 kaaviossa ylhäältä alaspäin siirryttäessä. Alueella voimassa oleva alin (tarkin) kaavataso on ratkaiseva. Ylempi kaavataso ohjaa alemman tason kaavan laatimista ja muuttamista. Ylemmän kaavatason vastaista asemakaavaa tai maakuntakaavan vastaista yleiskaavaa ei voida hyväksyä. Poikkeuksena tästä on vanhentunut yleiskaava, joka ei perustellusta syystä ole ohjeena asemakaavaa laadittaessa tai muutettaessa (AKL 42 § 4 mom).

Kuva 1. Kaavajärjestelmä.

3 Perustiedot kaavahankkeesta

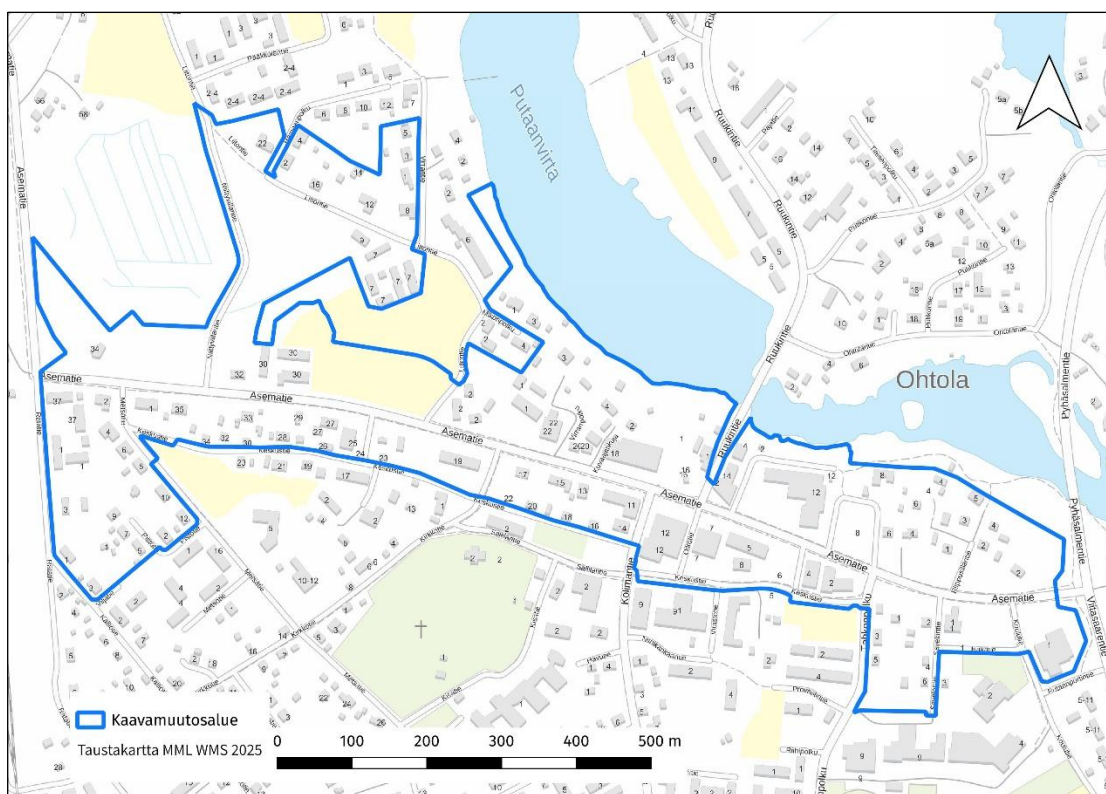
3.1 Nimi

Asematien ympäristön asemakaavan muutos

Kaavatunnus AK-004614

3.2 Kaavamuutosalueen sijainti

Asemakaavan muutoksen suunnittelualue koostuu Asematiestä ja sen ympäristöstä välillä valtatie 4 – Ratatie.

Kuva 2. Kaavamuutosalueen rajaus.

4 Asemakaavan muutoksen tarve

Asematien ympäristön asemakaavan muutos on Pihtiputaan kunnan vuosien 2024–2025 kaavoituskatsauksessa.

Keski-Suomen ELY-keskus ja Pihtiputaan kunta ovat sopineet Asematien (yhdystie 6571) kunnostuksesta, rahoituksen jakamisesta ja tien hallinnollisen luokan muuttamisesta maantiestä kaduksi. Muutos kaduksi edellyttää, että kunta tekee asiassa kadunpitopäätöksen.

Asematien kunnostus on suoritettu yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa ja osittain myös EU-rahoituksella vuosina 2013–2014. Käytännössä kunnossapitotyöt Asematien (rautatien jälkeen Teollisuustie) ja Ruukin tien (asemakaava-alueen osuus) ja näiden katujen kevyenliikenteen väylien osalta ovat siirtyneet kunnalle 23.10.2015 alkaen.

Asematien kunnostuksen yhteydessä on samoin kunnan ja ELY-keskuksen kanssa yhteistyössä ja myös EU-rahoituksella suoritettu Ruukintien kunnostus Asematiestä 1062 metriä ja Asematien loppuosa Ratatiestä edelleen rautatien yli jatkuena Teollisuustienä raviradalle johtavalle tielle eli Tarhantielle saakka.

Alueen pohjoisosassa on voimassa Asematien ja Teollisuustien asemakaava, jonka kunnanvaltuusto on hyväksynyt 24.6.2013 ja jossa Asematie ja Teollisuustie on osoitettu katualueiksi. Muulla osalla Asematietä on voimassa huomattavasti vanhempi vuonna 1985 vahvistettu asemakaava, jossa Asematie on merkinnällä LYS eli yleisen tien alue suoja- ja

näkemäalueineen. Ruukintien ympäristön asemakaava on puolestaan hyväksytty kunnanvaltuustossa 27.8.2012 ja siinä Ruukintie on jo osoitettu katualueeksi.

Viitasaaren tekninen lautakunta on kokouksessaan 23.3.2017 § 34 tehnyt jo MRL 86 § ja 86 a §:n mukaisen kadunpitopäätöksen koskien Asematietä, Teollisuustietä sekä Ruukintietä. Suurin osa Asema tiestä on kuitenkin asemakaavassa vielä yleisen tien aluetta (LYS), joten siltä osin asemakaavaa tulee aluidenkäyttölain 86 a §:n mukaisesti muuttaa niin, että Asema tie osoitetaan katualueena. Vasta kaavamuutoksen saatua lainvoiman, voi kadunpitopäätösprosessi edetä ja tarvittaessa kadunpitopäätös voidaan käsitellä uudelleen teknisessä lautakunnassa kaavamuutosalueen osalta.

Pihtiputaan kunnanhallitus päätti kaavamuutoksen käynnistämisestä kokouksessaan 19.6.2017 § 136. Kaavamuutoksen vireille tulosta on kuulutettu kunnanviraston ilmoitustaululla sekä paikallislehti Kotiseudun Sanomissa 13.9.2017.

Alun perin kaavamuutosprosessiin oli tarkoitus sisällyttää myös terveyskeskuksen viereisen korttelin 38 tontille 3 suunniteltu hanke, jossa Keski-Suomen Betonirakenne Oy:n tavoitteena oli toteuttaa useiden toimijoiden yhteistyönä joko hoiva- ja asuinrakennus tai pelkästään asuinrakennus. Kerrosalataavoite on n. 2800 m². Hanke ei kuitenkaan ole edennyt, mistä syystä sen toteutusta ja reunaehdoja ei selvitetä tällä kaavamuutoksella.

SOK Kiinteistöössään keväällä 2025 tekemästä aloitteesta kaavassa tullaan osoittamaan Asema tie 18:ssä sijaitsevalle liikerakennusten alueelle (KL) uusi rakennusala. Kaavamuutoksen hakijan tavoitteena on rakentaa uusi liikerakennus ja tämän jälkeen purkaa vanha. Osin viereiselle AL-alueelle sijoittuvalle tilalle 601-404-6-363 on tarkoitus osoittaa uuden liikerakennuksen rakennusala, jotta toiminta vanhassa rakennuksessa voisi jatkua keskeytyksettä uuden valmistumiseen saakka.

Kaavassa tutkitaan miten valtatie 4 mahdolliset kehittämistoimenpiteet rinnakkaistiejärjestelyineen vaikuttavat Asema tien ympäristön maankäyttöön. Aluevaraus- ja toimenpidesuunnitelmassa esitetty rinnakkaistieyhteys vaikuttaa korttelien 39, 41a ja 42 maankäytön ratkaisuihin todennäköisesti merkittävästi.

5 Asemakaavan tavoitteet

Kaavan tavoitteena on muuttaa Asema tien yleis tien alue (LYS) katualueeksi, jotta voidaan saattaa päätökseen Asema tietä koskeva kadunpitopäätösprosessi.

Kaavamuutoksen yhteydessä tarkistetaan kortteleiden ja Asema tien katualueen väliset rajat vastaamaan ajantasaista kiinteistöjaotusta, minkä vuoksi katualueeseen rajautuvat korttelialueet on sisällytetty kaavamuutosalueeseen. Kortteleiden osalta tarkistus koskee pääasiassa korttelirajaa. Samalla on kuitenkin tarkoituksenmukaista tarkistaa kaava vastaamaan katujen, viheralueiden, jalkakäytävien ja pyöräteiden, rakennusoikeuden sekä muutaman käyttötarkoituksen osalta vastaamaan jo toteutunutta tai muuttunutta tilannetta mm. Koto Hotelli Pihtiputaan, Putaan Auto ja Varaosan sekä paloaseman osalta.

Alun perin oli tarkoitus tarkistaa ja täydentää rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat merkinnät ja määräykset vaihekaavan tyypillisesti koko asemakaavoitetun alueen osalta yhdellä kertaa ja samalla yhtenäistää eri-ikäiset määräykset ja merkinnät koskien rakennettua kulttuuriympäristöä ja sen suojelua. Keski-Suomen ELY-keskukselta saatujen kommenttien perusteella kulttuuriympäristöä koskevat merkinnät ja määräykset sisällytetään kuitenkin tähän kaavamuutokseen. Kommenttien perusteella laaditaan myös tämä kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) ja on pidetty aloitusvaiheen viranomaistyöneuvottelu 21.2.2018. Tällä hetkellä Pihtiputaan asemakaavassa on vain uusimmissa kaavamuutoksissa huomioitu kulttuuriympäristö alueidenkäyttölain edellyttämällä tavalla.

Korttelissa 25 on tavoitteena uuden liikerakennuksen rakennusalan osoittaminen siten että rakentaminen ei heikennä läheisen valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön (museosillan) arvoja. Kaavamuutostarve ilmeni korttelin 25 osalta vuoden 2025 alussa.

Asematien itäpäähän rajoittuvissa kortteleissa tavoitteena on huomioida valtatie 4 kehittämiseen liittyvät eritasoliittymän ja rinnakkaisteiden aluevaraukset siten, että niiden toteuttaminen on mahdollista. Toimenpiteiden jatkosuunnittelun aikataulusta ei ole tietoa.

Hulevesiä laskee kaavamuutosalueelta Putaanvirtaan. Kaavasuunnittelussa huomioidaan alueen hulevesien hallinta, jotta Putaanvirran ekologinen tila paranisi. Putaanvirran vesimuodostuman ekologinen tila on arvioitu vesienhoidon kolmannella suunnittelukaudella 2022–2027 tyydyttäväksi.

Merkittävä muutostarve tuli ilmi kaavaprosessin aikana ja koski ns. Tuulirinteen-Eerolan aluetta nykyisen terveyskeskuksen vieressä. Korttelissa 38 oli tarkoitus tarkastella kaavalla mahdollisuudet sijoittaa alueella tuettua asumista, hyvinvointipalveluita tai normaalia palveluhakuista asumista, jolle palveluiden läheisyys on tärkeää. Tätä tarkastelua ei kuitenkaan jatkettu hankkeen keskeydyttyä.

6 Lähtökohdat

6.1 Suunnittelualueen nykytila ja kehitysvaiheita

Alue on rakennettua ympäristöä. Sille on luonteenomaista pitkä koivukuja molemmin puolin Asematietä ja muutamat komeat vanhat petäjät. Alue rajautuu Heinäjokeen, jonka rannalla on osin melko luonnontilaista puistoaluetta. Alueen länsiosissa on maa- ja metsätalouskäytössä olevaa aluetta Niittyvillantien molemmin puolin sekä maanlajitusalue.

Asematie rakennettiin valtatie 4:n ja rautatien rakentamisen aikoihin suoraksi tieyhteydeksi valtatieltä kylän halki rautatieasemalle. Asematie rakennettiin Keskustien pohjoispuolelle, Putaanvirran rantaa mukaillen huomattavasti leveämmäksi väyläksi, kuin oli alun perin suunniteltu. Pian Asematien varteen alkoi rakentua uusi liikekeskusta ja Keskustien merkitys kylänraittina väheni. Ensimmäiset Asematien varren liikerakennukset nousivat Onni

Niskasen suunnitelmien mukaan 1950–1960-lukujen aikana. Erikoisliikkeet alkoivat keskittyä Asematielle. Rautatien aktiivisen toiminnan loppumisen jälkeen melko pian valmistumisensa jälkeen Asematien länsipää hiljeni ja muuttui asuinrakennusvaltaiseksi.¹

Suunnittelualueella on monen ikäistä rakennuskantaa, suurin osa rakennuksista on rakennettu 1940–1990-luvuilla. Yleisilme on historiallisesti kerroksellinen, vihreä ja maaseutumainen. Sotien jälkeen rakennetut asuinalueet lukuisine rivitaloineen ja muu matalahko rakennuskanta ovat Pihtiputaan kirkonkylälle luonteenomainen piirre, ja Asematien ympäristön alue on keskeisin osa tästä.

Kirkonkylälle leimaavaa on liikenteen määrittämille alueille muodostuneet kaupan ja muiden palveluiden rakennukset. Alueella on säilynyt kohtalaisesti sotia edeltävän ajan rakennusperintöä. Kirkonkylällä vanhin rakennuskanta sijoittuu pääasiallisesti kirkon läheisyyteen sekä Putaanvirran toiselle puolelle. Jälleenrakennuskaudelta Pihtiputaan kirkonkylällä on säilynyt lähinnä yksittäisiä rakennuksia, ei niinkään ajalle tyypillisiä laajoja yhtenäisiä alueita.²

1960-luvulta lähtien syntynyt nuorempi rakennuskerrostuma on näkyvässä osassa kirkonkylän liikerakennuskannassa. Kirkonkylän 1960–1970-lukujen rakennuskanta kuvastaa elinkeinorakenteen muutosta, liike-elämän ja julkisten palveluiden kasvua sekä asumisen uusia ihanteita. Pihtiputaan keskusta-alueella leimaa erityisesti 1980-luvun kiihkeä pankki- ja liiketilarakentaminen, joka näkyy erityisesti Asematien varren rakennuskannassa. Postmodernistista suuntausta mukailee Kaj Michaelin suunnittelema Osuuspankin liikerakennus Asematien ja Ruukintien kulmauksessa. Se yhdessä läheisen valtion virastotalon kanssa erottuu monimuotoisella arkkitehtuurillaan kirkonkylän muusta rakennuskannasta. Kirkonkylän nykyinen liikekeskusta on muodostunut pääosin 1980–1990-lukujen aikana nykyasuunsa.³

2000-luvun kerrostumaa kirkonkylälle tuovat markettirakentamisen suosimat suurikokoiset harmaat peltihallit sekä edustavana esimerkkinä modernista arkkitehtuurista seurakuntatalo ja kirkkoherranvirasto Sallila,⁴ joka sijaitsee Asematien ympäristön kaavamuutosalueen välittömässä läheisyydessä.

Suunnittelualueella ei ole muinaisjäännösrekisterin mukaan kiinteitä muinaisjäännöksiä. Lähin kiinteä muinaisjäännös Madeneva (601010012), VARK-tunnus 100699 sijaitsee noin 350 metrin etäisyydellä kaavamuutosalueesta. Suunnittelualueen aikaisemman maankäytön vuoksi alueella ei ole selvitystarpeita muinaisjäännöksiin liittyen.

Suunnittelualueella ei ole voimassa rakennuskieltoja.

¹ Keski-Suomen modernin rakennusperinnön inventointihanke 2012–2014, Pihtiputaan keskusta. Sini Saarilahti, Keski-Suomen museo, 2014. s. 42–43

² Saarilahti 2014, s. 28

³ Saarilahti 2014, s. 29

⁴ Saarilahti 2014, s. 30

6.2 Kaavoitustilanne

Alueella ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa, mistä syystä asemakaavaa laadittaessa on asemakaavan sisältövaatimusten lisäksi soveltuvin osin otettava huomioon myös mitä yleiskaavan sisältövaatimuksista säädetään.

6.2.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoituksena on edistää hyvän elinympäristön ja kestävä kehityksen toteutumista alueiden käyttöä koskevassa päätöksenteossa. Alueidenkäyttölain 22 §:n mukaan valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita voidaan antaa alueidenkäyttöä ja alueidenkäytön suunnittelua koskevista asioista, joilla on

- aluerakenteen, alueidenkäytön tai liikenne- ja energiaverkon kannalta kansainvälinen tai laajempi kuin maakunnallinen merkitys;
- merkittävä vaikutus kansalliseen kulttuuri- tai luonnonperintöön; tai
- valtakunnallisesti merkittävä vaikutus ekologiseen kestävyyteen, aluerakenteen taloudellisuuteen tai merkittävien ympäristöhaittojen välttämiseen.

AKL 24 §:n mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Tavoitteet ovat luonteeltaan yleisiä ja ne on ryhmitelty viiteen asiakokonaisuuteen⁵, joista neljä koskee tätä kaava-aluetta:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat.

<https://www.ymparisto.fi/fi/rakennettu-ymparisto/kaavoitus-ja-alueidenkaytto/valtakunnalliset-alueidenkayttotavoitteet>

TOIMIVAT YHDYSKUNNAT JA KESTÄVÄ LIIKKUMINEN

Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä. Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.

⁵ Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017

Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

TEHOKAS LIIKENNEJÄRJESTELMÄ

Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle. Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien satamien, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.

TERVEELLINEN JA TURVALLINEN ELINYMPÄRISTÖ

Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin. Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja. Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin. Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista. Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavallvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

ELINVOIMAINEN LUONTO- JA KULTTUURIYMPÄRISTÖ SEKÄ LUONNONVARAT

Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

Asematien ympäristön asemakaavan muutos vaikuttaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumiseen elinvoimaisen luonto- ja kulttuuriympäristön sekä luonnonvarojen asiakokonaisuuden tavoitteiden kannalta. Muilta osin kaava on luonteensa (Asematien hallinnollinen muutos maantiestä kaduksi) takia rakennetun nykytilanteen toteava.

6.2.2 Maakuntakaava

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi (AKL 32 §).

Maakuntakaava on yksi Keski-Suomen keskeisistä aluekehittämisen välineistä. Maakuntakaavalla yhteensovitetään valtakunnallisia, maakunnallisia ja seudullisia alueidenkäytön tarpeita.

Tietoa Keski-Suomen maakuntakaavoituksesta:

<https://keskisuomenliitto.fi/alueiden-kaytto-ja-saavutettavuus/maakuntakaavoitus/>

Keski-Suomen maakuntakaava

Keski-Suomen maakuntakaava hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 1.12.2017 ja se sai lainvoiman 28.1.2020. Maakuntakaavaan on merkitty mm. osa pohjavesialueista, maa-aineshuoltoon liittyviä aluevarauksia sekä puolustusvoimien aluetarpeet. Vahvistuksen saivat myös valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristön, suojelun ja virkistysten kehittämisperiaatteet ja kohteet.

Maakuntakaavassa Asematien ympäristön alue on osa seudullisesti merkittävää tiivistettävää taajamaa, ja sen kohdalla on keskustatoimintojen alakeskus. Alue on osa kulttuuriympäristön vetovoima-aluetta. Välittömästi suunnittelualueen itäpuolella kulkee valtatie 4 kehittämisakseli ja länsipuolella rautatie.

Maakuntakaavassa mainittu nimike maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) on muuttunut alueidenkäyttölaki (AKL) 1.1.2025 alkaen.

Koko maakuntaa koskevin suunnittelumääräyksinä on annettu seuraavat:

BIOTALOUS

Maa- ja metsätalous sekä turvetuotanto tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että kulloinkin voimassa olevassa Keski-Suomen pintavesien toimenpideohjelmassa esitetyt vesienhoidon tavoitteet saavutetaan.

TURVETUOTANTO

Alla mainituilla valuma-alueilla turvetuotanto on voimakkaasti vaiheistettava ja vesiensuojelumenetelmien tehokkuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Kokonaistuotanto on suunniteltava ja mitoitettava siten, että se ei vaikuta vesien tilaan heikentävästi. Valuma-alueet ovat 14.5 Jämsän reitti Kankarisveteen saakka; 14.6 Saarijärven reitti; 14.7 Rautalammin reitti; 14.9 Mäntyharjun reitti; 35.4 Ähtärin ja Pihlajaveden reitti; 35.6 Keuruun reitti; 14.44 Kivijärven-Vuosjärven valuma-alue pois lukien Vuosjärvi; 14.45 Isojoen-Jääjoen valuma-alue; 14.273 Rumaoja-Myllyjoen valuma-alue; 14.376 Vanajärven valuma-

alue; 14.378 Iso-Virmaksen valuma-alue; 14.463 Kannonjoen valuma-alue; 14.483 Tervajoen valuma-alue.

VÄHITTÄISKAUPAN SUURYKSIKKÖ

Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajaksi määritellään, ellei selvitysten perusteella taajamakohtaisesti muuta osoiteta

- *päivittäistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 4 000 k-m²*
- *erikoistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja Jämsän, Karstulan, Keuruun, Laukaan, Muuramen, Saarijärven, Viitasaaren ja Äänekosken kuntakeskustaajamien yhtenäisellä asemakaava-alueella on 5 000 k-m²*
- *Jyväskylän yhtenäisellä keskustaajama-alueella erikoistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 10 000 k-m²*
- *muualla erikoistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 4 000 k-m²*

Edellä mainitut rajat ylittävät kaupan suuryksiköt osoitetaan maakuntakaavassa erikseen kerrosalamitoituksineen. Edellä mainittuja pienempiä, paikallisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä on mahdollista toteuttaa kunnan omaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen.

UUSIUTUVA ENERGIA

Asuin-, kauppa-, teollisuus-, työpaikka- tai vapaa-ajan alueita suunniteltaessa on mahdollisuuksien mukaan selvitettävä geoenergian ja puun hyödyntämismahdollisuudet.

ERITYISTOIMINNOT

Vaarallisia kemikaaleja käyttävää tai varastoivaa laitosta ympäröivän konsultointivyöhykkeen yksityiskohtaiseen suunnitteluun on kiinnitettävä erityistä huomiota. Suunniteltaessa riskille alttiiden toimintojen, kuten asuinalueiden, vilkkaiden liikenneväylien, yleisölle tarkoitettujen kokoontumistilojen ja sairaaloiden sijoittumista vyöhykkeen sisälle on kaavaa laadittaessa pyydettävä kunnan palo- ja pelastusviranomaisen ja tarvittaessa TUKES:n lausunto.

KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon tunnetut muinaisjäännökset ja maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet sekä arvokkaat perinnemaisemat. Ajantasainen tieto on tarkistettava museoviranomaiselta ja perinnemaisemien osalta toimivaltaiselta viranomaiselta. Maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet on esitetty maakuntakaavan alueluettelossa.

LUONNONVARAT

Pohjavesiluokituksen mukaisia alueita koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden kemiallinen ja määrällinen tila ei niiden vaikutuksesta heikkene. Pohjavesiluokituksen alueet on esitetty maakuntakaavan alueluettelossa.

Keski-Suomen maakuntakaavassa on osoitettu seuraavat merkinnät ja määräykset Asematien ympäristön asemakaavan muutoksen suunnittelualueelle:

BIOTALOUTEEN TUKEUTUVA ALUE

Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita.

Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa varmistetaan maa- ja metsätalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytykset sekä turvataan hyvien ja yhtenäisten metsä- ja peltoalueiden säilyminen maaseutuelinkeinojen käytössä.

KULTTUURIYMPÄRISTÖN VETOVOIMA-ALUE

Merkinnällä osoitetaan maakunnan kulttuuriympäristön monimuotoiset aluekeskittymät.

Suunnittelumääräys: Alueen kehittämisessä tulee hyödyntää kulttuuriympäristön monimuotoisuutta. Alueidenkäytön suunnittelulla edistetään kulttuuriympäristöjen kestävää käyttöä ja hoitoa. Alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön.

SEUDULLISESTI MERKITTÄVÄ TIIVISTETTÄVÄ TAAJAMA

Merkinnällä osoitetaan kehitettävä ja palvelut säilyttävä taajama.

Suunnittelumääräys: Taajamaa ylläpidetään ja kehitetään seudullisesti kattavien palvelujen keskuksena. Kehittämisessä hyödynnetään olemassa olevaa rakennetta kiinnittäen huomiota viihtyisyyteen ja esteettömyyteen. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen tarpeet sekä turvattava maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja luonnonsuojelun kohteet.

KESKUSTATOIMINTOJEN ALAKESKUS (ca)

Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävä keskustatoimintojen alakeskus. Alakeskuksissa on asutuksen lisäksi kauppaa ja palveluihin liittyviä toimintoja.

Suunnittelumääräys: Alakeskuksen kehittämisessä tulee kiinnittää erityistä huomiota ydinkeskustan ja muun taajaman selkeään rajaukseen sekä keskusta-alueen viihtyisyyteen ja esteettömyyteen. Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä ja turvallisista kevytliikenteen yhteyksistä sekä turvattava maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Kohdemerkinnällä osoitettu alue on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että muodostuu eheä, keskustahakuisiin toimintoihin painottuva kokonaisuus. Keskustatoimintojen alakeskuksiin saa sijoittaa seudullisesti merkittäviä, keskusta-alueille soveltuvan vähittäiskaupan suuryksiköitä.

VALTAKUNNALLISESTIMERKITTÄVÄ RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen rakennettu kulttuuriympäristö.

Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kulttuurihistoriallisen rakennetun ympäristön kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti. Alueen käyttöä on ohjattava siten, ettei näitä arvoja heikennetä.

vt/kt

VALTATIE/KANTATIE (vt/kt)

Valtateinä osoitetaan valtakunnallista ja maakuntien välistä pitkämatkaista liikennettä välittäviä maanteitä. Kantateinä osoitetaan valtateitä täydentäviä, maakuntia palvelevia maanteitä, jotka yhdistävät kaupunkitasoisia keskuksia tärkeimpiin liikennesuuntiin. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys: Valta- ja kantateitä tulee kehittää käyttäjälähtöiseen palvelutasojatteluun perustuen siten, että varmistetaan etenkin pitkämatkaisen liikenteen sujuvuus ja turvallisuus. Valtatietä 4 kehitettäessä tulee ottaa huomioon EU:n TEN-T-ydinliikenneverkolle asetut vaatimukset. Teillä tulee varautua kevytväyläjärjestelyihin taajamien ja kylämäisen asutuksen kohdalla sekä linjausmuutoksiin, eritasoliittymiin, rinnakaistie- ja liittymäjärjestelyihin sekä lisäkaistoihin/ohituskaistoihin, jotka täsmentyvät tarkemman suunnittelun yhteydessä.

VALTATIENTÄ 4 KEHITTÄMISAKSELI

Merkinnällä osoitetaan Keski-Suomen Strategiassa määritelty toiminnallisesti merkittävä liikennekäytävä, jonka runkona toimiva valtatie on osa EU:n TEN-T-ydinliikenneverkkoa.

Suunnittelumääräys: Alueidenkäytön suunnittelussa on kehittämisakselilla varauduttava tavoitetilään, joka mahdollistaa valtatie kehittäminen TEN-T-ydinliikenneverkon vaatimusten mukaisena. Sillä tulee kiinnittää huomiota pitkämatkaisen liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen sekä liikenteen ja matkailun palveluihin ja yritystoiminnan edistämiseen. Tien kehittämisen tulee perustua matkojen ja kuljetusten käyttäjälähtöiseen palvelutasojatteluun. Kehittämisakseli on myös joukkoliikenteen laatuikäytävä, jonka liityntäyhteyksiä ja -pysäköintiä tulee kehittää.

Keski-Suomen maakuntakaava 2040

Aseman ympäristön alueella on voimassa myös Keski-Suomen maakuntakaava 2040. Keski-Suomessa on tällä hetkellä vireillä kymmeniä tuulivoimahankkeita. Tuulivoiman seudullisen ohjausvaikutuksen kannalta tarpeellinen Keski-Suomen maakuntakaava 2040 hyväksyttiin 8.12.2023. Se käsittelee seudullisesti merkittävää tuulivoiman tuotantoa ja liikennettä. Lisäksi siinä tarkastellaan hyvinvoinnin aluerakennetta. Maakuntakaava 2040 muuttaa ja täydentää voimassa olevaa maakuntakaavaa näiden teemojen osalta, muilta osin Keski-Suomen maakuntakaava jää voimaan sellaisenaan.

Maakuntahallitus päätti kokouksessaan 23.2.2024 (§ 11) määrätä maakuntakaavan tulemaan voimaan maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla ennen kuin se on saanut lainvoiman. Kaava tuli voimaan maankäyttö- ja rakennusasetuksen 93 §:n mukaisella kuulutuksella 19.3.2024.

Korkein hallinto-oikeus on hylännyt 1.10.2025 valituslupahakemuksen, joka koski Keski-Suomen maakuntavaltuuston 8.12.2023 (§ 21) tekemää Keski-Suomen maakuntakaavan 2040 hyväksymispäätöstä.

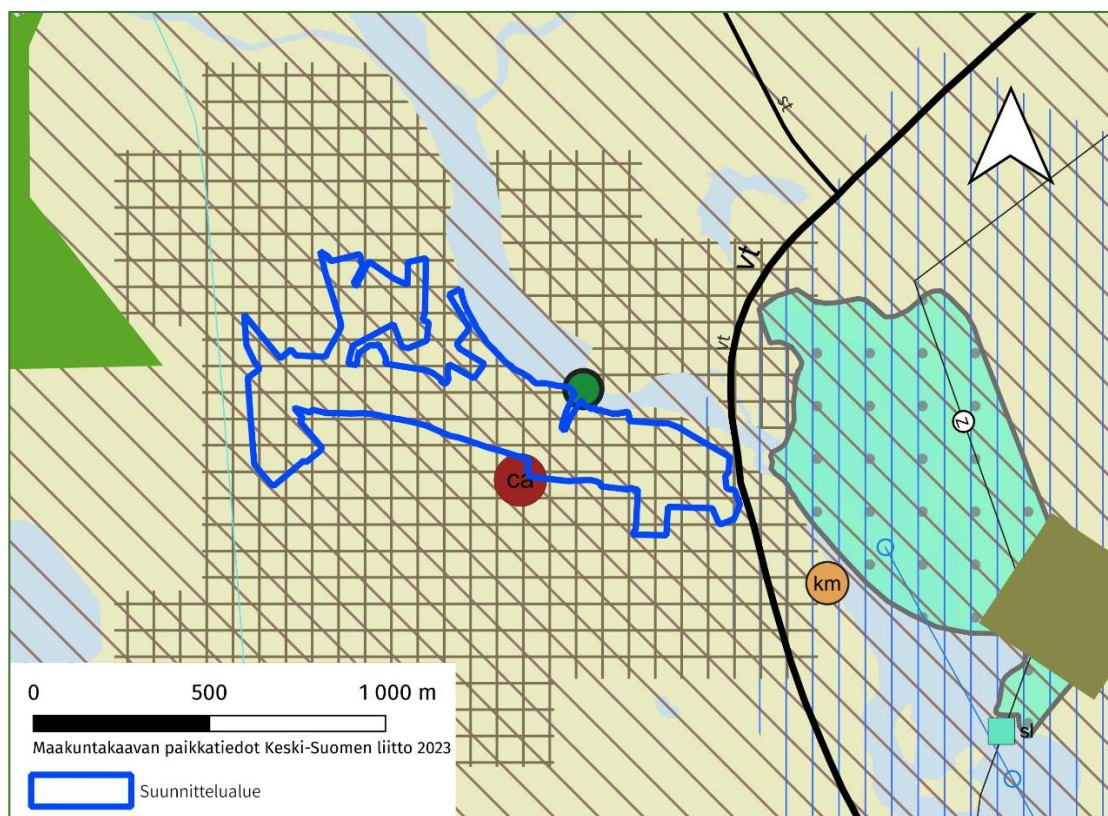
Keski-Suomen maakuntakaava 2040 on tullut 1.10.2025 lainvoimaiseksi maakuntavaltuuston hyväksymispäätöksen mukaisena.

Koko maakuntaa koskevat suunnittelumääräykset:

UUSIUTUVA ENERGIA

Tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa tulee ottaa huomioon vaikutukset asutukseen, liikenneväylään, maisemaan, kulttuuriperintöön, virkistykseen, elinkeinoihin, luontoon, pinta- ja pohjavesiin ja eri hankkeiden yhteisvaikutukset sekä vaikutukset ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen. Yli 50 metriä (kokonaiskorkeus maanpinnasta) korkeiden tuulivoimaloiden rakentamisesta tulee pyytää lausunto

Puolustusvoimien pääesikunnalta. Tuulivoimaloita ei saa rakentaa alle 4 km:n etäisyydelle Puolustusvoimien alueista eikä alle 12 km:n etäisyydelle varalaskupaikoista. Asuin-, kauppa-, teollisuus-, työpaikka- tai vapaa-ajan alueita suunniteltaessa on mahdollisuuksien mukaan selvitettävä geoenergian ja puun hyödyntämismahdollisuudet.

Kuva 3. Ote Keski-Suomen maakuntakaavasta. Asematien ympäristön asemakaava muutoksen suunnittelualue lisätty sinisellä viivalla. Paikkatietoaineistot Keski-Suomen liitto 2023.

6.2.3 Yleiskaava

Pihtiputaan keskustan osayleiskaava (kv. hyv. 26.8.1991) on oikeusvaikutukseton ja sisällöltään suurelta osin vanhentunut. Se sisältää seuraavat merkinnät: pientalovaltainen asuinalue (AP), keskustatoimintojen alue (K), julkisten palvelujen ja hallinnon alue Y), ympäristöhaiiriötä aiheuttamattoman teollisuuden alue (TY), lähivirkistysalue (VL) ja suojaviheraluetta (EV). Radan lähellä oleva TY-alue ei ole toteutunut lainkaan, eikä myöskään Ruukintien uusi linjaus Heinäjoen yli. Uutta taajaman osayleiskaavaa varten on laadittu tarvittavia selvityksiä, mutta kaavoituspäätöstä ei ole vielä tehty. Kaava on tulossa vireille arviolta vuonna 2027.

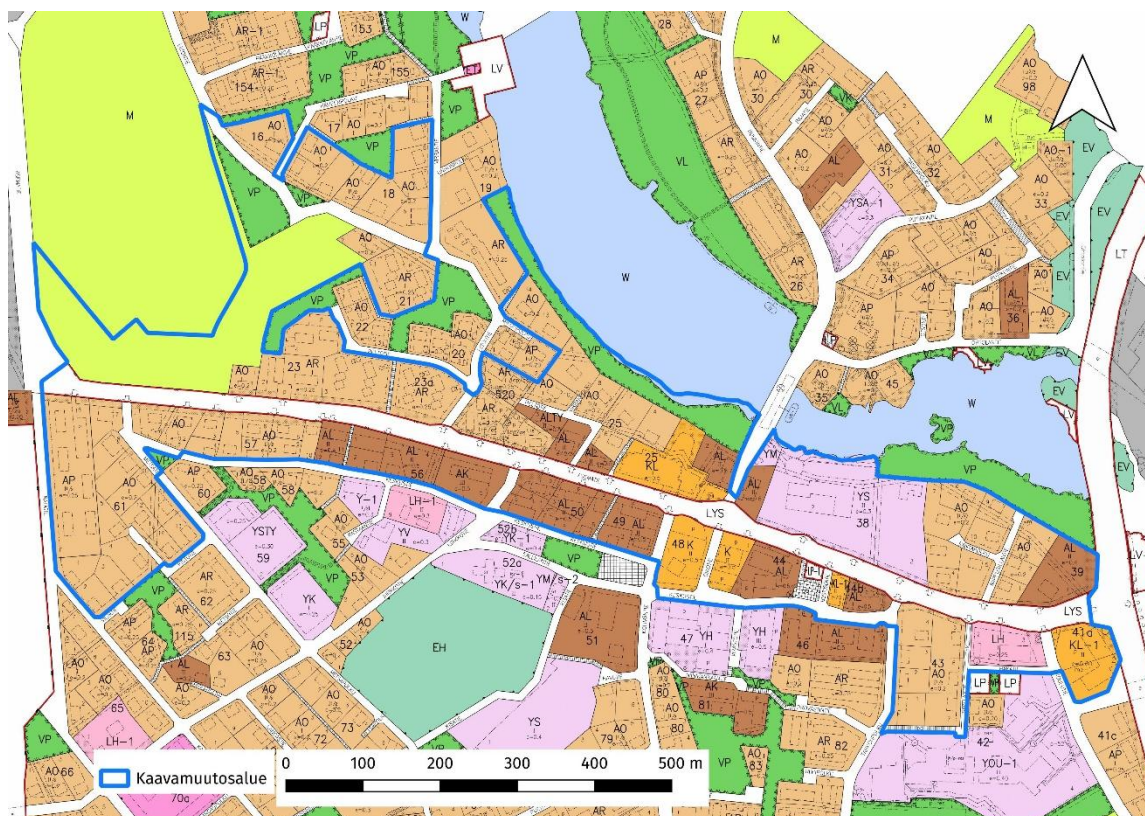

Kuva 4. Ote Pihtiputaan keskustan osayleiskaavasta (1991), kaavamuutosalue lisätty sinisellä viivalla.

6.2.4 Asemakaava

Suunnittelualueen vanhin asemakaava on vahvistettu vuonna 1985. Kaavoja on uudistettu useassa eri otteessa erilaisiin hankkeisiin liittyen. Kaavoja on vuodelta 1995, 2009, 2010 ja uusin vuodelta 2013. Alueen kaavamerkinnot ovat:

Maa- ja metsätalousalue (M), asuinpientalojen korttelialue (AP), erillispientalojen korttelialue (AO), rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue (AR), asuin- ja liiketoimistorakennusten korttelialue (AL), liikerakennusten korttelialue (KL), liike- ja toimistorakennusten korttelialue (K), liikerakennusten korttelialue, jolle saa rakentaa myös käsityö- ja matkailutarkoitusta palvelevia tiloja (KL-1), huoltoasamarakennusten korttelialue (LH), sosiaalitoimintaa ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten korttelialue (YS), museorakennusten korttelialue (YM) ja yleinen pysäköintialue (LP).

Kuva 5. Ote voimassa olevasta asemakaavasta Asematien ympäristössä, kaavamuutosalue lisätty sinisellä viivalla.

6.3 Muut suunnitelmat

6.3.1 Valtatien 4 parantaminen välillä Äänekoski-Pihtipudas

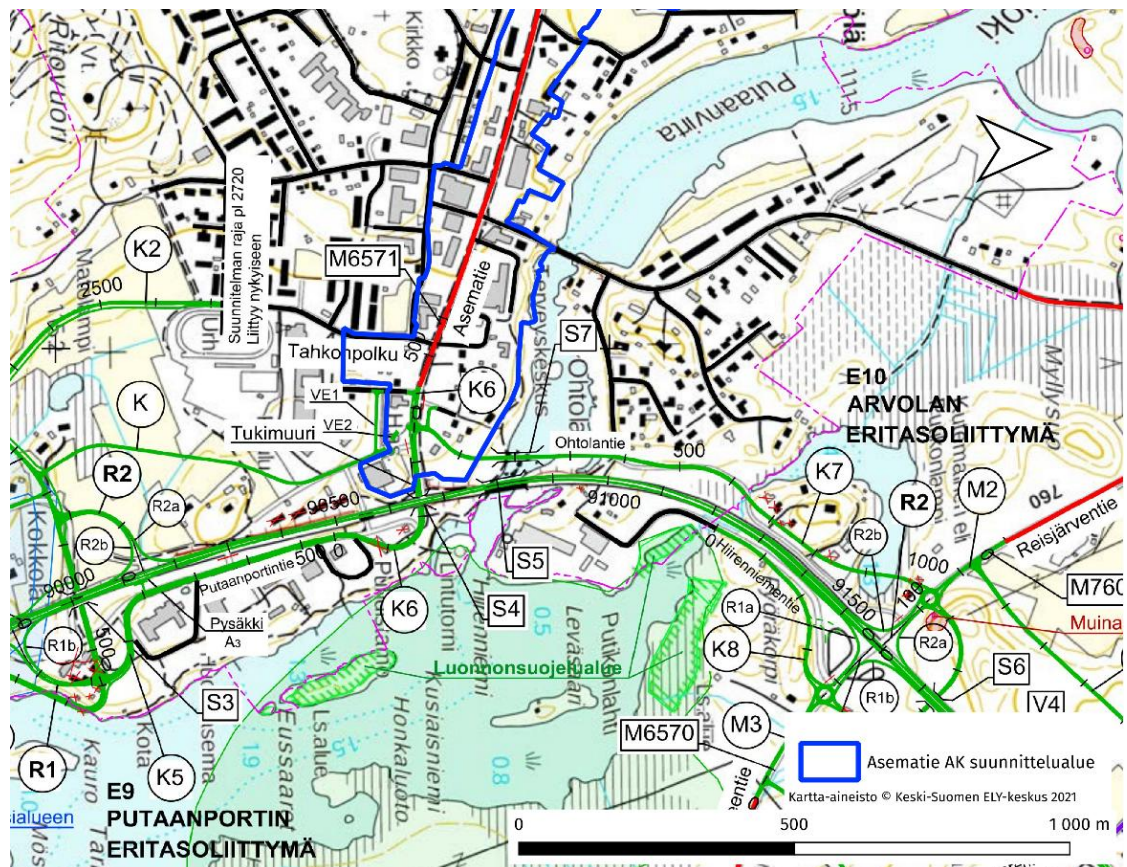
Valtatien 4 parantamiseksi välillä Äänekoski-Pihtipudas on laadittu toimenpide- ja aluevarausuunnitelma vuonna 2021. Suunnitelmassa on esitetty valtatie 4 parantamista jatkuvaksi ohituskaistatieksi eritasoliittymän Pihtiputaan ja maakuntarajan välillä, mikä mahdollistaa yhteyden tavoitteen mukaisen kehittämisen. Jatkuva ohituskaistatie parantaa pitkänmatkaisen tavara- ja henkilöliikenteen sujuvuutta, toimintavarmuutta sekä matka-aikojen ennustettavuutta yksittäisiä ohituskaistajaksoja paremmin sekä mahdollistaa talviajan 100 km/h rajoituksen koko osuudelle.⁶

Toimenpide- ja aluevarausuunnitelmassa on määritetty valtatie 4 välin Äänekoski-Pihtipudas parantamisen linjausmuutokset, uusien eritasoliittymien sijainnit sekä koko suunnitteluosuudelle toteutettavan maantietasaisen rinnakkaistieyhteyden alustavat linjaukset. Suunnitelmassa esitetään, että valtatie 4 välillä Äänekoski-maakuntaraja parannetaan pääasiassa nykyisessä linjauksessa jatkuvaksi keskikaiteelliseksi

⁶ Valtatie 4 parantaminen välillä Äänekoski-Pihtipudas, Toimenpide- ja aluevarausuunnitelma. Raportteja 1/2021. Keski-Suomen ELY-keskus (2021). Saatavilla osoitteessa <https://www.doria.fi/handle/10024/186026>

ohituskaistatieksi, jonka 2+1-osuuksilla poikkileikkaus on 15,75 metriä ja 1+1-osuuksilla 12,5 metriä. Keskikaide toteutetaan teräskaiteena. Osuuden mitoitusnopeus on 100 km/h.

Suunnitelman mukaan Asematien kohdalle suunniteltu liittymän poisto parantaa valtatie liikenteen sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta sekä mahdollistaa maankäytön kehittämisen Putaanportin eritasoliittymän ympäristössä. Suunnitelmassa esitetty rinnakkaistieyhteys olisi Putaanvirran eteläpuolella Ohtolantien jatke, joka liittyisi Asematiehen lähellä nykyistä Koulutien liittymää. Maantietasoinen rinnakkaistieyhteys mahdollistaisi pitkänmatkaisen sekä paikallisen ja hitaan liikenteen erottamisen sekä häiriötilanteessa korvaavan yhteyden.

9 Selvitykset ja suunnitelmat

Aiemmin laaditut selvitykset:

- Pihtiputaan rakennusinventoinnin päivitys 2011. Saija Silén, Keski-Suomen museo.
- Pihtiputaan kulttuuriympäristöohjelma 2007 / POTKU-hanke. Saija Silén, Keski-Suomen ympäristökeskus.
- Keski-Suomen modernin rakennusperinnön inventointihanke 2012–2014, Pihtiputaan keskusta. Sini Saarilahti, Keski-Suomen museo.
- Pihtiputaan taajaman osayleiskaavan arkeologinen inventointi 2015. Hans-Peter Schulz ja Jaana Itäpalo, Keski-Pohjanmaan Arkeologipalvelu.
- Pihtiputaan taajaman osayleiskaavan linnusto-, liito-orava- ja luontotyyppiselvitys. 2015. Tuomo Pihlaja, FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy.
- Pihtiputaan taajaman osayleiskaavan suomentähtimö-kartoitus. 2017. Jari Kärkkäinen, FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy.
- Pihtiputaan taajaman kehittämishanke tausta-aineistoinen (maisema, liikenne, kaupalliset palvelut) 2011–2012. Tuomo Järvinen, FCG Suunnittelu ja Tekniikka Oy.
- Valtatien 4 parantaminen välillä Äänekoski–Pihtipudas, Toimenpide- ja aluevarausuunnitelma. Raportteja 1/2021. Keski-Suomen ELY-keskus.
- Wiitaunionin kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishanke. Loppuraportti 31.1.2022. Ramboll Finland Oy.

Kaavatyön aikana laadittavat selvitykset:

- Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys korttelin 25 (Asematie 18) liikerakennuksen kaavamuutosta varten.

10 Kaavan vaikutukset

Koko kaavaprosessin ajan arvioidaan kaavamuutoksen merkittävimpiä vaikutuksia. Soveltuvien osien arvioidaan kaavan vaikutukset:

- ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Vaikutusalueena on suunnittelualue ja sen lähiympäristö.

11 Osalliset

Osallisia ovat alueen maanomistajat ja asukkaat sekä muut, joiden oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Osallisia ovat myös viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. (AKL 62 §)

Osallisia ovat:

- Maanomistajat, asukkaat, yritykset, työntekijät ja yhdistykset
- kaavamuutoksen hakija (Asematie 18)
- Viranomaiset:
 - Keski-Suomen ELY-keskus (31.12.2025 asti)
 - Keski-Suomen elinvoimakeskus (1.1.2026 alkaen)
 - Lupa- ja valvontavirasto (1.1.2026 alkaen)
 - Keski-Suomen liitto
 - Keski-Suomen museo (alueellinen vastuumuseo)
 - Keski-Suomen pelastuslaitos
 - Pihtiputaan kunta / tekninen lautakunta
 - Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunta
- Muut yhteisöt:
 - Pihtiputaan Lämpö ja Vesi Oy
 - Sammakkokangas Oy
 - Pihtiputaan yrittäjät ry
 - Pihtipudas-seura

12 Viranomaisyhteistyö

Maankäyttö- ja rakennuslain 66 §:n mukainen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu järjestettiin siitä poiketen, mitä ELY-keskuksen kanssa alun perin sovittiin⁷. Neuvottelu järjestettiin 21.2.2018, koska kaavamuutosprosessiin tuli prosessin kuluessa käyttötarkoituksen muutoksia ja tarkastelu, joka koskee korttelin 38 tonttia 3 tavoitteena merkittävä rakennusoikeuden lisäys hoiva- ja/tai asuintarkoituksiin. Kaavamuutosta ei ELY-keskuksen tulkinnan mukaan enää voinut pitää vähäisenä. Kaavaa varten on laadittu tämä

⁷ sähköposti 13.7.2017 Satu Karjalainen

osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) ja kaavaehdotus tullaan asettamaan uudelleen nähtäville.

Pihtiputaan kunnanvaltuusto hyväksyy kaavan kunnanhallituksen esityksestä ja hyväksymisaineisto liitteineen lähetetään Keski-Suomen ELY-keskukselle.

Voimaantullut kaava-aineisto toimitetaan Keski-Suomen liitolle, Maanmittauslaitokselle sekä kunnan rakennustarkastajalle. Keski-Suomen ELY-keskukselle ilmoitetaan kaavan voimaantulosta.

13 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

Vireilletulo

- Asemakaavan vireille tulosta kuulutettiin 13.9.2017.

Valmisteluvaihe

- Kaavaluonnos asetettiin julkisesti nähtäville ajalle 27.9.–10.10.2017.
 - Osallisilla oli mahdollisuus jättää luonnoksesta mielipiteitä kirjallisesti.

Ehdotusvaihe

- Asemakaavaluonnosta tarkistettiin saatujen mielipiteiden pohjalta kaavaehdotukseksi, joka asetettiin julkisesti nähtäville 15.11.–14.12.2017 väliseksi ajaksi.
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) nähtävillä 15.10.–31.10.2025.
- Muutettu kaavaehdotus asetetaan uudelleen nähtäville loppuvuonna 2025. Kaavamuutosaluetta laajennetaan kortteli- ja yleisten alueiden välisten rajojen tarkistuksen vuoksi. Ehdotusta tarkistetaan korttelia 25 koskevan kaavamuutoksen, eräiden käyttötarkoituksmerkintöjen sekä kulttuuriympäristöä ja pysäköintiä koskevien merkintöjen ja määräysten osalta.
 - Jos kaavaehdotusta muutetaan vähäisessä määrin, voidaan osallisia kuulla erikseen.
 - Tarvittaessa kaavaehdotus asetetaan uudelleen nähtäville.
- Osalliset voivat jättää kaavaehdotuksesta kirjallisen muistutuksen. Muistutuksen tehneille ilmoitetaan kunnan perusteltu kannanotto jätettyyn muistutukseen. Kaavaehdotuksesta pyydetään lausunnot viranomaisilta.

Hyväksyminen

- Mahdolliset lausunnot ja muistutukset sekä vastineet niihin käsitellään kunnanhallituksessa.

